

Utbildningsdepartementet

Ola Hendar
010-473 53 81
Greger Bååth
010-473 60 35

Yttrande över betänkandet Mer tid för kunskap – förskoleklass, förlängd skolplikt och lovskola, SOU 2015:81

Grundskoleutredningen har i sitt betänkande förordat en obligatorisk förskoleklass, förlängd skolplikt för elever som inte uppnått behörighet och lovskola för elever som riskerar att inte nå kunskapskraven.

Specialpedagogiska skolmyndigheten tillstyrker i stort förslagen om obligatorisk förskoleklass, förlängd skolplikt och lovskola. Specialpedagogiska skolmyndigheten kommenterar en del av förslagen utifrån konsekvenser för elever med funktionsnedsättning.

Det är angeläget att huvudmännens ansvar beträffande elevers rätt till särskilt stöd inte kommer i skymundan både gällande lovskola och förlängd skolplikt. Detta kommenteras i utredningen och bör särskilt belysas i det stödmaterial som Skolverket så småningom tar fram. Det bör även ingå vad som gäller beträffande hjälpmedel och stödmaterialet kring förlängd skolplikt.

Om förslaget om obligatorisk förskola genomförs gör Specialpedagogiska skolmyndigheten bedömningen att regler kring stödinsatser i undervisningen behöver ses över med ett funktionshinderperspektiv om vad som gäller i förskolan. På samma sätt bör samordning ske med utredningen om Läs-skriv och räkna garanti, U2015:04.

Förslag: 3.5, 3.6, 3.6.2, 3.6.3, 3.7, 3.8, 3.9.2, 3.9.3 och 3.14
Specialpedagogiska skolmyndigheten tillstyrker förslagen med följande kommentarer.

Barn med utvecklingsstörning har olika behov. För några klarläggs det tidigt att de tillhör särskolans målgrupper. För andra utreds behoven senare. För att underlätta för dem alla bör man överväga att tydligare formulera förslaget utifrån deras behov. Samverkan mellan förskoleklassen och grundsärskolan behöver tydliggöras. Detta för att eleverna ska få en tryggare övergång och att de elever som har rätt till skolformen ska ges möjlighet att tidigt få börja arbeta med de

lärare som senare ska följa eleven i grundsärskolan eller träningskolan. Det finns en risk att barn med utvecklingsstörning först går i förskola sedan byter grupp till en förskoleklass för att ett år senare byta igen till grundsärskola. Av den anledningen bör man överväga om inte obligatorisk förskola ska kunna genomföras inom ramen för grundsärskolan.

Som en konsekvens av förslaget om obligatorisk förskoleklass är det av vikt att skollagens skrivningar om särskilt stöd och behovet av tidiga insatser också omfattar förskoleklassen och att stödet tar sikte på skolförberedande färdigheter och barn med funktionsnedsättning.

Behörighet att undervisa elever i förskoleklassen bör motsvara de krav som ställs för undervisning i årskurs 1 i grundskolan. Det är också av vikt att likvärdigheten ökar mellan kommunala skolor och friskolor vad gäller särskilt stöd och elever med funktionsnedsättning.

Skolverket bör ges i uppdrag att ta fram stödande dokument för hur rektor kan fatta beslut i frågor som rör tidigare eller senare skolstart.

Obligatorisk förskoleklass i specialskolans regionala skolenheter innebär att eleverna tidigare får tillgång till det elevnära språkstödet vilket ger möjligheter för en positiv kunskapsutveckling. Däremot ställer Specialpedagogiska skolmyndigheten sig tveksamma till om målgruppen till de nationella skolorna (Hällsboskolan, Ekeskolan och Åsbackaskolan) ska omfattas av förslaget. Deras ålder, långa resvägar och i de flesta fall komplexa studiesituation talar emot förslaget om obligatorisk förskoleklass. Specialpedagogiska skolmyndigheten avstyrker därför förslaget om obligatorisk förskoleklass för elever tillhörande målgruppen för de nationella specialskolorna.

Bedömning 3.10, 3.10.1 och 3.13

Specialpedagogiska skolmyndigheten delar utredarens bedömning att förorda alternativ 1 med obligatorisk förskoleklass.

Förslag 4.4.1, 4.4.2, 4.4.3, 4.4.6, 4.5.1, 4.5.2, 4.5.4, 4.5.5, 4.5.6, 4.5.7.1, 4.5.7.2, och 4.5.8

Specialpedagogiska skolmyndigheten tillstyrker förslagen med följande kommentarer.

Det saknas idag dokumenterad kunskap om hur stöd och särskilt stöd har fungerat för elever som inte når kunskapskraven i grundskolan, grundsärskolan och specialskolan. Vid genomförande av förslaget om förlängd skolplikt bör man utforma en uppföljning så att det extra året inte enbart blir en upprepning av det senaste året.

För elever som berörs av förlängd skolplikt är det också av vikt att ta in synpunkter från elevhälsoteamen. När skolorna planerar för aktiviteter för elever

som fullföljer förlängd skolplikt behöver man ta in elevernas egna synpunkter utifrån barnkonventionen.

Elever med funktionsnedsättning kan ha svårigheter att följa ett heltidstempo varför det bör i förslag 4.5.2 införas en flexibilitet så att inte krav om heltidstempo blir ett hinder. Med ett sådant tillägg bör man säkerställa att det inte medför onödiga konsekvenser för den studerandes ekonomi.

Skolorna bör få i uppdrag att noggrant dokumentera gjorda stödinsatser så att skälet till beslut om förlängd skolplikt inte grundas på bristfälliga insatser. Beslut om förlängd skolplikt bör regelbundet granskas av Skolinspektionen.

När det gäller förslag 4.5.7.1 anser Specialpedagogiska skolmyndigheten att förslaget bör kompletteras med vilken kostnadsersättning som bör utgå för elever som väljer att fullgöra det extra året i specialskolan.

Förslag 5.3.1, 5.3.2, 5.3.3, 5.3.4, 5.3.5, 5.3.6, 5.3.7, 5.3.8 och 5.3.10
Specialpedagogiska skolmyndigheten tillstyrker förslagen med följande kommentarer.

Förslaget om lovskola är bra men man bör betona i utformningen att lovskola inte blir en ersättning för annat stöd i undervisningen. Huvudprincipen måste vara att stödet i undervisningen ska vara utformat så att eleven ges möjlighet att nå så långt som möjligt. Under särskilda omständigheter kan lovskola vara ett mycket bra komplement. Även om fokus ska vara att öppna upp för möjlighet till vidare studier så bör man överväga att om inte samtliga skolans ämnen ska omfattas av förslaget.

Syftet med lovskola är att nå kunskapskraven. Stödformen med undervisningen utanför ordinarie undervisningstid bör utökas till att också kunna vara kvällar och helger. Omständigheter kan göra sådana alternativ attraktiva för vissa elever.

Förslag 5.3.11

Specialpedagogiska skolmyndigheten avstyrker förslaget

Lovskola inom specialskolan omfattar med föreslagna regler ett visst fåtal elever per skolenhet. För att kunna erbjuda dessa elever lovskola innebär en stor organisatorisk insats omfattande, lärare med rätt behörighet, upphandling av resor till och från skolan samt tillhandahållande av elevhem. Utredningen har inte fullt ut tagit hänsyn till specialskolans betydligt högre kostnader jämfört med grundskolan. Därför avstyrker Specialpedagogiska skolmyndigheten förslaget om lovskola i specialskolan.

Specialpedagogiska skolmyndigheten delar utredarens bedömning att lovskola kan vara en bra stödform till de elever som inte når kunskapsmålen.

Specialpedagogiska skolmyndigheten föreslår att specialskolan fullföljer utredningens förslag om lovskola inom ramen för terminsreglerad undervisning.

Specialpedagogiska skolmyndigheten föreslår också att specialskolan får i uppdrag att vidare utreda hur en nationell lovskola kan organiseras för

specialskolans målgrupp samt föreslå hur en nationell lovskola kan utformas för elever som tillhör Specialskolans målgrupper men som går i kommunala skolor.

Förslag 5.3.12

Specialpedagogiska skolmyndigheten tillstyrker förslaget om att reglering av lovskola sker i skollagen vad gäller grundskolan. Motsvarande reglering bör också gälla grundsärskolan utifrån att det förekommer att elever i grundsärskolan följer grundskolans kursdokument i enstaka ämnen. Regleringen vad gäller specialskolans uppdrag att fullfölja lovskolans intentioner inom ramen för terminsreglerad undervisning kan ske i skolförordningen.

Förslag 5.3.13

Specialpedagogiska skolmyndigheten tillstyrker förslaget.

Sakkunniga har i detta ärende representanter från avdelningarna och specialskolorna varit. Föredragande har Ola Hendar varit.

För Specialpedagogiska skolmyndigheten

Greger Bååth
Generaldirektör